

Розділ III. Ринкові інструменти досягнення фінансового успіху.**Тема 3. Ризики та страхування.**

§ 43. Ризики та обачлива поведінка фінансово грамотної людини.

§ 44. Страхування, його значення та види.

Мета уроку:

- розкрити суть значення термінів: «ризик», «види ризиків», «керування ризиками», «диверсифікація ризиків», «фінансова безпека», «страхування», «страховик», «страхувальник», «страхова компанія», «види страхування»;
- володіє знаннями про ризик-менеджмент, тобто знає, що потрібно передбачити несприятливу подію та вибрати спосіб захисту;
- знаходить і перевіряє інформацію щодо страхових послуг та ризиків;
- зрозуміти, що таке страхування, для чого воно потрібне і як допомагає знижувати фінансові ризики;

Тим уроку: очний, змішаний, дистанційний (платформа MOODLE, ZOOM конференція та інші ресурси)

Хід уроку:**Вступна частина**

Час 3хв.

Зворотній зв'язок/ перевірка домашнього завдання**Основна частина**

Час 36хв.

Ресурс: комп'ютер, мультимедійний проєктор, дошка

*Ризики та обачлива поведінка фінансово грамотної людини***Вправа «Мозговий штурм» Що таке ризик?**

Інтерактивна лекція на тему: «Ризики, функції ризику». Основні поняття. Учитель / вчителька розповідає учням про ризики, функції та види ризику використовуючи презентацію.

Робота із зошитом. Вправа «Види ризиків». Уважно прочитай ситуації і у своїй групі визначи вид ризику, а саме: валютний, депозитний, інфляційний, кредитний, ліквідний та процентний.

Ризик процентний. Родина Ковалів вирішує вкласти 100 тис. грн у депозитний рахунок під 4% річних.	Кредитний ризик. Родина Романенків узяла кредит на авто, та через фінансові труднощі не може виплачувати нараховані суми по кредиту.	Ліквідності ризик. Родина Петренків купує квартиру в новобудові за 2 млн. грн з метою подальшої оренди. Родина сподівається на стабільний дохід від оренди та зростання вартості нерухомості в майбутньому.
Валютний ризик. Родина Сидоренків має бізнес (магазин іграшок). Вони планують замовити товар в інтернет-магазині іншої країни на суму 1 тис. доларів. На момент покупки курс становить 1 долар = 41 грн.	Депозитний ризик. Родина Іваненків довго робила заощадження та поклала усю суму у розмірі 800 тис. грн на депозит у банку який у сьогоднішніх умовах запропонував 20% річних. За півроку банк збанкрутував	Ризик інфляційний. Сімейний бюджет родини є 26 тис. грн на місяць. У поточному році рівень інфляції становить 10%, що означає, що середня ціна товарів та послуг зростає на 10%. У результаті родина зрозуміла, що гроші стали менш цінними, оскільки тепер їй потрібно витратити більше на ті ж товари і послуги.

Продовження інтерактивної лекції. Формула фінансової безпеки.

Інтерактивна лекція на тему: «Страховання, його значення та види». Основні поняття.
Учитель/вчителька розповідає учням про страхування, його види. Франшиза в страхуванні використовуючи презентацію.

Розв'яжи задачі

Уяви, що в тебе є страховка на автомобіль, яка покриває збитки в разі ДТП. Ця страховка передбачає, що ти отримуватимеш 80% від вартості ремонту. Вартість ремонту становить 20 тис. грн. Вартість франшизи становить 2 тис. грн. Яку суму ти отримуватимеш від страхової компанії? Зроби висновок.

Відповідь.

Для розрахунку суми, яку ти отримаєш від страхової компанії, потрібно врахувати два важливі фактори:

Франшиза: Це сума, яку ти сплачуєш самостійно, і вона не покривається страховкою. Вартість франшизи становить 2 000 грн.

Страхова виплата: Страхова компанія покриває 80% від вартості ремонту після віднімання франшизи.

Кроки для розрахунку:

Вартість ремонту: 20 000 грн. Віднімаємо франшизу (2 000 грн): $20\,000\text{ грн} - 2\,000\text{ грн} = 18\,000\text{ грн}$.

Страхова компанія покриває 80% від вартості ремонту після франшизи: $80\% \text{ від } 18\,000\text{ грн} = 0,8 \times 18\,000\text{ грн} = 14\,400\text{ грн}$.

Висновок:

Сума, яку ти отримаєш від страхової компанії, становить **14 400 грн**.

Таким чином, ти самостійно сплачуєш франшизу у розмірі 2 000 грн, а страхова компанія покриває решту вартості ремонту (80% від 18 000 грн).

Розв'яжи задачу. Уяви, що в тебе є медична страховка, яка покриває 90% витрат на лікування. Вартість лікування становить 120 тис. грн. Франшиза становить 15 тис. грн. Яку суму ти отримаєш від страхової компанії? Зроби висновок.

Відповідь

Розглянемо задачу і розрахуємо, яку суму ти отримаєш від страхової компанії.

Вартість лікування = 120 000 грн. **Франшиза** = 15 000 грн. **Страхова виплата** = 90% витрат після віднімання франшизи.

Кроки для розрахунку:

Спочатку віднімемо франшизу від загальної вартості лікування: $120\,000\text{ грн} - 15\,000\text{ грн} = 105\,000\text{ грн}$.

Тепер залишкова сума, яку покриває страхова компанія, становить 105 000 грн.

Страхова компанія покриває 90% від цієї залишкової суми: $90\% \text{ від } 105\,000\text{ грн} = 0,9 \times 105\,000 = 94\,500\text{ грн}$

Висновок:

Ти отримаєш **94 500 грн** від страхової компанії.

Це означає, що після того, як ти заплатиш франшизу (15 000 грн), страхова компанія покриває 90% від залишкової вартості лікування, що становить 94 500 грн.

Розв'яжи задачу. Уяви, що в тебе є страховка на подорож, яка покриває такі випадки: до 100 тис. грн на медичні витрати, до 10 тис. грн на втрату багажу, до 15 тис. грн на скасування подорожі. Під час подорожі ти отримав/ла травму і витрати на лікування склали 20 тис. грн, також твій багаж було втрачено, і ти отримав/отримала компенсацію від аеропорту в розмірі 5 тис. грн. Яку суму ти отримаєш за медичні витрати? Скільки ти отримаєш за втрату багажу? Загальна сума виплат від страхової компанії.

Відповідь

Розглянемо задачу поетапно та розрахуємо суму виплат від страхової компанії.

Медичні витрати: 20 000 грн. **Страхова сума на медичні витрати:** до 100 000 грн. **Втрату багажу:** компенсація від аеропорту 5 000 грн. **Страхова сума на втрату багажу:** до 10 000 грн.

Розрахунок суми на медичні витрати

Страхова компанія покриває медичні витрати до 100 000 грн. Витрати на лікування склали 20 000 грн. Оскільки ця сума менша за максимальну суму покриття (100 000 грн), страховка покриває всю суму.

Сума за медичні витрати: 20 000 грн.

Розрахунок суми за втрату багажу

Страхова сума на втрату багажу становить 10 000 грн, але ти вже отримав компенсацію від аеропорту у розмірі 5 000 грн.

Отже, страхова компанія покриває різницю між максимальною сумою (10 000 грн) та компенсацією від аеропорту (5 000 грн):

Сума за втрату багажу: 10 000 грн - 5 000 грн = 5 000 грн.

Загальна сума виплат від страхової компанії

Тепер можна підсумувати виплати за обидва випадки:

Медичні витрати: 20 000 грн.

Втрату багажу: 5 000 грн.

Загальна сума виплат від страхової компанії:

20 000 грн + 5 000 грн = **25 000 грн.**

Висновок:

- За медичні витрати ти отримаєш **20 000 грн.**
- За втрату багажу ти отримаєш **5 000 грн.**
- Загальна сума виплат від страхової компанії складе **25 000 грн.**

Завершальна частина

Час 3-4хв.

Словник слів/хмара слів (учні заповнюють словниковий запас термінів, які вивчили/ознайомлені на уроці)

Рефлексія/ Підбиття підсумків

На завершення запропонуйте учням обговорити отримані знання на уроці.

Проведіть рефлексію **«Мої висновки!»**

Домашнє завдання.

Час 1-2хв.

Завдання «Оцінюємо ризики». Подумай, і опиши фінансові ризики та ризики здоров'я у житті людини. Переваги та недоліки. Відповідь занотуй у таблицю.

Які ризики ти можеш назвати?	Переваги	Недоліки
Фінансові ризики		
Кредитний ризик — ризик того, що контрагент не зможе виконати свої фінансові зобов'язання, наприклад, не погасить кредит або не оплатить борг.	Можливість отримання додаткових коштів (для позичальника). Для позичальника кредит надає можливість отримати гроші на розвиток бізнесу, купівлю нерухомості або покриття тимчасових фінансових потреб. Це дозволяє покращити фінансове становище без необхідності накопичувати капітал. Збільшення доходу (для кредитора). Кредитори, зокрема банки або інвестори, можуть отримувати додатковий дохід через відсотки на надані кредити. Це джерело пасивного доходу, особливо якщо наданий кредит має високі процентні ставки. Розширення фінансових можливостей. Надання кредиту дає кредитору доступ до більшої кількості позичальників або бізнесів, що може сприяти розширенню діяльності.	Можливість невиклати боргу (для кредитора). Основним ризиком для кредитора є те, що позичальник може не сплатити борг, що може призвести до фінансових втрат або навіть до банкрутства кредитора. Це особливо актуально для кредитних установ, що працюють з високими ставками або малозабезпеченими позичальниками. Збільшення боргового навантаження (для позичальника). Позичальник може опинитися в складній ситуації, якщо не зможе своєчасно погасити борг або відсотки, що може призвести до фінансової нестабільності або навіть до банкрутства. Ризик відсоткових ставок (для кредитора). Кредитори можуть зазнати втрат через зниження ставок або недостатньо високі процентні ставки для покриття ризиків. У таких випадках

		їхня маржа прибутку може бути знижена.
Ризик валютного курсу — коливання валютних курсів, які можуть викликати фінансові втрати для компаній, що працюють з іноземною валютою.	Можливість отримати вигоду від коливань валютних курсів. Інвестори та компанії можуть отримувати додатковий прибуток, якщо вчасно передбачать зміни валютних курсів і скористаються ними. Наприклад, якщо компанія імпортує товар в іноземній валюті, зниження ціни валюти може зменшити витрати на закупівлю. Диверсифікація валютних активів. Використання різних валют в інвестиціях може бути вигідним, якщо одна з валют значно зміцнюється. Це дозволяє отримати додаткову вигоду від росту валютних курсів, коли певна валюта стає сильнішою. Захист від інфляції в національній валюті. Інвестиції в іноземні валюти можуть стати засобом захисту від девальвації національної валюти або високої інфляції. Це особливо актуально для економік з високим рівнем інфляції.	Можливість фінансових втрат через небажані коливання валют. Різкі зміни валютного курсу можуть призвести до значних фінансових втрат. Наприклад, якщо компанія має зобов'язання у валюті, яка зміцнилася, вона повинна буде заплатити більше, щоб виконати ці зобов'язання. Невизначеність і складність прогнозування. Валютний курс може коливатися через різні фактори (економічні, політичні, соціальні), що робить його важким для прогнозування. Це може створювати значну невизначеність для бізнесу та інвесторів, які не можуть точно передбачити, як зміниться курс валют у майбутньому. Погіршення фінансових результатів. Компанії, які працюють на міжнародних ринках, можуть зазнати збитків через коливання валютних курсів. Якщо курс валюти країни-імпортера зростає, то ціна товарів для споживачів може збільшитися, що призведе до зменшення попиту та фінансових результатів компанії.
Ризик ліквідності — ризик, що компанія або особа не зможе швидко та без значних втрат перетворити активи на гроші або не зможе залучити необхідні кошти для покриття своїх зобов'язань.	Можливість отримати вигоду від ліквідних активів. Для деяких компаній або інвесторів наявність ліквідних активів дозволяє швидко реагувати на фінансові можливості. Наприклад, можна оперативно купувати активи або інвестувати у нові проекти, що може принести додатковий прибуток. Гнучкість в управлінні фінансами. Ліквідність дозволяє бізнесу мати більшу фінансову гнучкість і можливість покривати поточні зобов'язання без необхідності продавати активи або брати додаткові кредити. Це знижує фінансове навантаження на компанію. Знижені витрати на запозичення. Бізнеси з високою ліквідністю можуть знизити залежність від дорогих кредитів або позик. Ліквідність дозволяє покривати поточні витрати без необхідності звертатися до фінансових установ, що може знизити витрати на відсотки та комісії. Менше залежність від ринкових умов. Компанії з високою ліквідністю можуть уникати необхідності продавати активи під тиском, зокрема під час фінансових або економічних криз, коли ціни на активи можуть значно знижуватися.	Зростання вартості фінансування. У разі низької ліквідності компанія може не мати достатньо коштів для виконання зобов'язань, що може змусити її залучати фінансування на менш вигідних умовах (наприклад, за високими процентними ставками), що підвищує витрати на обслуговування боргу. Негативний вплив на репутацію. Якщо компанія не може виконати свої зобов'язання через проблеми з ліквідністю, це може негативно вплинути на її репутацію на ринку. Кредитори, інвестори та контрагенти можуть втратити довіру до компанії, що знижує її здатність залучати фінансування в майбутньому. Ризик продажу активів за зниженою ціною. Якщо компанія або інвестор змушені продати активи для отримання ліквідних коштів, це може призвести до продажу активів за значно нижчими цінами, ніж вони могли б коштувати в іншій ситуації. Це може призвести до значних фінансових втрат. Зниження фінансової стійкості. Відсутність ліквідності може означати, що компанія не має достатніх резервів для покриття неочікуваних витрат або

		для інвестування в розвиток. Це може обмежити її здатність адаптуватися до змін на ринку або скористатися новими можливостями.
Ризики здоров'я		
Екологічні ризики (Забруднення повітря та води, погіршення клімату),	<i>Переваги (на короткостроковому рівні)</i> Економічний розвиток: Забруднення повітря часто супроводжується індустріалізацією та економічним розвитком. Наприклад, побудова нових заводів, збільшення автомобільного руху та розвиток енергетичних секторів може стимулювати економічне зростання. Доступність енергії: Викиди від спалювання палива дозволяють зберігати енергію для промисловості та побутових потреб. Це може бути важливим фактором для енергетичної безпеки країни.	Забруднення повітря — вплив шкідливих речовин в атмосфері (наприклад, дим, вихлопні гази, хімічні сполуки), що можуть призвести до респіраторних захворювань, алергій та серцево-судинних хвороб. Забруднення води — контактування з забрудненою водою може спричинити інфекційні захворювання, отруєння чи хвороби, пов'язані з паразитами. Захворювання органів дихання та серцево-судинних хвороб: Забруднення повітря є основною причиною респіраторних захворювань (астма, хронічний бронхіт, рак легенів) та серцево-судинних хвороб (інсульт, інфаркт). Погіршення якості життя: Високий рівень забруднення повітря знижує якість життя, спричиняючи стрес, втому, головні болі та загострення алергій. Зниження врожайності та шкода для екосистем: Токсичні речовини в повітрі можуть шкодити рослинам, знижувати урожайність сільськогосподарських культур і порушувати природний баланс. Погіршення клімату: Викиди парникових газів (CO₂, метан) сприяють глобальному потеплінню, що призводить до зміни клімату.
Захворювання та інфекційні ризики	Покращення медичних систем та інфраструктури. Під час епідемій і пандемій уряди змушені удосконалювати національні медичні системи. Це включає в себе інвестиції у лікарні, підвищення кваліфікації медичних працівників, створення систем моніторингу здоров'я населення, що в довгостроковій перспективі підвищує ефективність системи охорони здоров'я. Збільшення обізнаності про здоров'я та профілактику. Масові захворювання підвищують обізнаність населення про важливість профілактики, вакцинації та здорового способу життя. Це може призвести до загального покращення здоров'я населення та зниження захворюваності в майбутньому.	Зниження здоров'я і збільшення смертності. Інфекційні захворювання можуть викликати масову захворюваність і смертність. Наприклад, пандемії або епідемії можуть призвести до великої кількості смертей, особливо серед вразливих груп населення (люди похилого віку, діти, люди з ослабленим імунітетом). Багато інфекційних хвороб, таких як грип, туберкульоз, малярія або ВІЛ/СНІД, мають високу смертність і важкі наслідки для здоров'я в разі неналежного лікування. Тиск на медичні ресурси. Під час масових захворювань і епідемій значно збільшується навантаження на медичні установи, що може призвести до їхнього перевантаження. Лікарні та клініки можуть не справлятися з потоком хворих, що негативно позначається на якості лікування і доступності медичних послуг для інших пацієнтів.

Психологічні та психічні ризики (Стрес, психічні розлади, Травматичні події	Підвищення уваги до психічного здоров'я. Зі зростанням поширеності психологічних та психічних захворювань в суспільстві, зокрема депресії, тривожних розладів та стресових станів, зростає усвідомленість про важливість психічного здоров'я. Це стимулює розробку програм підтримки психічного здоров'я, доступ до психотерапії та послуг психологів.	Погіршення якості життя. Психічні розлади можуть суттєво погіршувати якість життя людини. Вони можуть призводити до зниження працездатності, труднощів у соціальних взаємодіях, порушення сну, емоційного дискомфорту, а також фізичних симптомів (втома, головні болі, болі в шлунку тощо). Високий рівень стресу та емоційного вигорання. Стрес, депресія, тривожні розлади можуть призвести до емоційного вигорання , особливо у людей, які постійно перебувають під великим психологічним навантаженням (наприклад, у роботі, де вимоги до працівників є високими). Це знижує їхню ефективність, спричиняє проблеми з мотивацією та досягненням професійних цілей.
---	---	--

Завдання «Страхові компанії у нашому житті». Знайди інформацію про три страхові компанії. Які послуги вони надають. Зроби висновки. Заповни таблицю.

	Назви страхових компаній		
	PZU Україна	СК «Універсальна»	СК «UNIQA»
Послуги, які надають страхові компанії?	Автострахування, страхування майна, медичне страхування, страхування життя	Автострахування, страхування майна, медичне страхування, страхування життя	Автострахування, страхування майна, медичне страхування, страхування подорожей, страхування бізнесу
Додаткова інформація	Широка мережа партнерів: Компанія співпрацює з багатьма лікарнями, автосервісами та іншими партнерами, що дозволяє забезпечити високий рівень сервісу для своїх клієнтів.	Страховання сільськогосподарської техніки: Страхування техніки та засобів виробництва, які використовуються в аграрному секторі.	Страховання відповідальності за шкоду, завдану третім особам: Включає в себе різні варіанти страхування відповідальності для юридичних осіб та приватних осіб.
Примітка	PZU Україна активно підтримує соціальні та благодійні проекти в Україні, зокрема в галузі охорони здоров'я та освіти.	це одна з найбільших страхових компаній в Україні, яка надає широкий спектр страхових послуг для фізичних осіб та корпоративних клієнтів. Вона була заснована в 1994 році і має багаторічний досвід на українському ринку страхування.	це міжнародна страхова компанія, яка працює в Україні і є частиною австрійської групи UNIQA. Вона надає широкий спектр страхових послуг для фізичних осіб і корпоративних клієнтів, орієнтуючись на інноваційність, надійність та високий рівень обслуговування.
Висновок	Одна з найбільших страхових компаній в Україні, з хорошою репутацією в сфері автострахування та медичних послуг.	Страхова компанія надає широкий спектр страхових послуг, які можуть задовольнити потреби як фізичних осіб, так і бізнес-клієнтів. Компанія має багатий досвід роботи на ринку страхування і пропонує як базові види страхування (авто, майно, медичне), так і	Страхова компанія пропонує широкий спектр страхових послуг, що дозволяє їй задовольнити різноманітні потреби клієнтів як у повсякденному житті, так і для бізнесу. Компанія орієнтується на інноваційний підхід до страхування, забезпечуючи

		спеціалізовані послуги для підприємств та корпоративних клієнтів. Завдяки цьому, вона є надійним партнером для захисту від різноманітних ризиків, що виникають в повсякденному житті та бізнес-діяльності.	своїх клієнтів високим рівнем обслуговування, а також доступ до сучасних технологій для оформлення полісів і обслуговування клієнтів. Завдяки своїй репутації на міжнародному ринку, UNIQA є надійним партнером для людей, які шукають захист від різноманітних життєвих ризиків.
--	--	---	--